

ניצוץ אחד

בה"י
חג השבועות
פרשת נשא תשפ"ו

ניצוצי אור ופרפראות יקרות משיעורי מורנו
הגה"ח ר' דניאל חיים אלתר שליט"א
ראש ישיבת 'פני מנחם' בעיה"ק ירושלים תובב"א

יו"ל בסיוע הנגיד הרבני המפואר
הרה"ח ר' מאיר מלניק ומשפ' שיחי
ברוקלין - ניו יורק

פיוס הנה פאן מדרב
סיני (שמות יט, א)

רזא דאחד
שיחות ודרשות

התורה נתונה לכל יחיד גם מי שאינו ראוי, מרוב אהבת ה' לא פחות ולא יותר

כהקדמה לקבלת התורה, שלח הקב"ה ביד משה לומר לישראל (שמות יט, ד-ז) 'אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ וגו' אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל'.

והדברים כמו מכריזים על הסוד הטמון בהם - דברי יסוד והכנה למעמד הנשגב ורב הרושם של קבלת התורה וברית ברית לדורי דורות בין ישראל לאביהם שבשמים. וטעמא בעי, מהו היסוד הגדול ואיזה עיקר יש כאן שבכך בחר א-ל להכין את לבב בני ישראל לקבל תורה. כדי להדריך את בני ישראל ולהכניס לקבלת התורה.

ומפורסמים בלהטם דבריו הקדושים של 'האור החיים' הקדוש בלשונות של אש 'על דרך אומרם (זר, טו), 'אהבה מקלקלת השורה' להקדים המאוחר, שלהיות כי הוא זה יום המקווה לבורא, לתורה, לעולם, לעליונים ולתחתונים, ומיום הבריאה הם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל מדבר סיני וכו'. ותיכף קדמה ההודעה, באומרו (לעיל פס' 6) 'ביום הזה באו מדבר סיני' - הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק, ושמחו שמים וארץ, כי זה הוא תכלית הבריאה ותקוותה. ואי הכי, שכל כך היה הזמן נעלה ונשגב, ודאי שדברי האהבה, החשק והריצוי שנאמרו בראשונה, יש בהם יסוד מוסד לדורות, ועלינו להבינו על בוריי.

זאת ועוד דייקו בספרים הקדושים (מעשי השם ערכי נחל; אגרא דכלה; קול שמה; ושד' רכ"ט) בדבר הפלא הגדול שיש כאן בפירוש רש"י (כ"ט ממילתא מן דנחמה, ג) 'אלה הדברים - לא פחות ולא יותר'. והתמיהה רבה, וכי צריך ציר נאמן כמשה רבינו לאזהרה מיוחדת לא לפחות ולא להוסיף בדברי ה' יתברך. ואף גם זאת עלינו להתבונן, מה היא ההוראה היוצאת עבורנו מדברים הללו.

האהבה שנתגלתה בקבלת התורה

הרה"ק ה'בית אברהם' מסלאנים זצ"ל (נפטרות ר"ה נחמה) ביאר את הענין, בדרך נפלאה עד מאוד שיש בה לימוד והוראה לדורות. כי דמיון גדול יש בין מצבם של בני ישראל בעת צאתם ממצרים, למצבם בסני' במעמד קבלת התורה, על אף המרחק הרב שעשו באותם ארבעים ותשעה ימים. שכן במצרים לא היתה בידם שום זכות של מעשים טובים, עד שקרא עליהם הנביא (יחזקאל טו, י) 'אָתָּה עָרוֹם וְעֵרְיָה' - מן המצוות (כנרס"י ש"ס ע"פ המכילתא פ"ר פ"א) ובכל זאת ירד הקב"ה עבורם למצרים בכבודו ובעצמו, ועשה אותות ומופתים עצומים והוציא אותם ברחמים גדולים ביד חזקה ובזרוע נטויה.

כיוצא בדבר היה בעמדם בהר סיני. כי הגם שעשו הכנות גדולות, אבל עדיין לא היו בידם זכויות של מצוות ומעשים טובים די הצורך כדי לקבל תורה מן השמים. צא ולמד מה קדם לביאתם לסני' - 'ויחננו בפרפדים' (שמות 6) ודרשו חז"ל (סנהדרין ק"י) שרפו ידיהם מדברי תורה. ואפילו הכי גם כאן לא בחן הקב"ה את מצבם אלא פתח להם שערים גדולים לפנים משורת הדין, בבחינת אתערותא דלעילא, כפי שעשה להם במצרים, כיון שחשק כבר לתת להם את התורה, ובכך גילה עוצם אהבתו שכביכול לא עצר בעד עצמו בעבור חשקו הגדול לתת תורה לעמו ישראל, גם אם אינם ראויים לגמרי מצד עצמם ומצד מעשיהם.

והביא בזה ה'בית אברהם' משל נמרץ, לחתן ולכלה העומדים לגשת אל תחת החופה. דאף שמדרך העולם מתעוררים ויוחסים ומחלוקות בין הצדדים, בעיקר בדיני ממונות, על הנדוניא או על התכשירים וכיוצא באלה, כלשון חז"ל (סנהדרין ק"י) 'ליכא כתובה דלא רמי ביה תיגרא'. מכל מקום, כאשר מגיעה שעת החופה, אז מחמת גודל האהבה והרצון לראות בבנין בית נאמן בישראל, מתעלים הצדדים מעל כל חילוקי הדעות, ומסלקים לצדדים

וינר מִשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם אֵל ה'

(שמות יט, ט)

נעשה ונשמע של משה רבינו

אמר הרה"ק מקאצק זצ"ל (אג"ת חורב, עב; אמת ואמתה, ש"ס) מששמע משה רבינו כיצד ישראל מקדימים נעשה לנשמע, כביכול נתאוהו אף הוא למדרגה זו עד שגם הוא בעצמו אמר לעשות כן. וזהו 'ויגד משה את דברי העם אל ה'', שאמר להקב"ה אף מצד עצמו 'נעשה ונשמע'.

ויעל עֲשֵׂנוּ כְּעֶשֶׂן הַכֹּהֲנִים

(שמות יט, יח)

קבלת התורה במסירות נפש

אמר האמרי אמת' זצ"ל (סוכה בלקיט' יסדה) [נלב"ע חג השבועות תש"ח] שיש בכך רמז לכבשן האש של אברהם אבינו, ללמדך שגם בני ישראל בקבלת התורה נכנסו מתוך מסירות נפש (ע"י שנת פסח) ולא הביטו על עצמם כלל, ובלבד שיקבלו את התורה.

וידבר א-להים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' א-להיך

(שמות כ, א-ב)

תכלית התורה - אנכי ה'

איתא מהרבי ר' אלימלך מליזנסק זצ"ל (טעם אג"ת), שכל התורה כולה מטרתה אחת: 'לאמור, אנכי ה' אלוהיך' זאת באה התורה כולה ללמדנו. שנקבל עלינו עול מלכות שמים, ה' אחד ושמו אחד.

כיוצא בדבר מיתאמרא לרמז בנוסח התפילה: 'ובתורתך כתוב לאמור - שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד'. זו תמצית התורה ותכליתה.

אנכי ה' א-להיך

(שמות כ, ב)

א-ל חי וקיים

יש שהביאו בשם המדרש (נרתי אג"ת ששע"ב נשק ליקוט) ראשון דברי שולחן המדרש לה. שסוגר לו בשם מדרש אג"ת, ליקוט מהר"ם שיק סוף פרשת ושר' כי בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהיה לך פתח משה רבינו ואמר 'ברוך שלא עשני גוי', ונלאו רבים למצוא הסבר בדבריהם.

אך ה'פרדס יוסף' (ע"י) מבאר [וכן הביא רבי שלמה לימא לוי (הר"ם הכה"נ ד' מלפ"ח ע"ג 75), אב"ד נעשוויץ ורב

לא היה צריך לכחוש אלא ציוס הסוף, מהו ציוס סוף, שיהיו דברי תורה חדים עליך כאלו היום ניתנו

והמה בקשו חשבונות רבים

המעלה בכך שדברי תורה יהיו בעיניך כחדשים, אמר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זצ"ל (מדרג קדש), כי היצר מערים על האדם קשיים, בתאונות שונות. וכך אומר לו: הלא כבר ניסית זאת כמה פעמים, להתחיל מסכתא זו ופרק זה, ולקבוע שיעור תורה וחברותא, ונכשלת פעם אחר פעם. אם כן מה טעם שתנסה עתה שוב. לכן נחוץ בקבלת התורה שיהיו הדברים בעינינו כחדשים, ולא נירעת משום החלטה טובה. כשבאים לקבל עול תורה, אין שום 'היסטוריה' וחשבונות מה היה פעם. הכל מתחיל מחדש.

[ובדרך צחות יש לומר שזאת רמז לנו רש"י במה שפתח ואמר 'ביום הזה - בראש חדש'. על פי מה שהיה אומר הרה"ק האמרי חיים' מוויזניץ זצ"ל, ש'שבת ראש חדש' פירושו ששבת מחזירה בנו 'ראש חדש'. על פי זה יש לרמוז גם כאן, שבא ללמדנו שצריך לגשת אל התורה עם ראש חדש. בלי חשבונות מהעבר.]

תורה בדור של היום

הגה"ח רבי אהרן מרדכי רוטנר זצ"ל, דמות עילאית של עובד ה' ובעל השגות של חסידי קמאי, כשהיה שומע התנצלויות בסגנון שאומר 'זה כבר לא מתאים לדור הנוכחי', 'היום זה עולם אחר', היה מגיב בחריפות ואומר: כך? ומי אפוא ברא את העולם האחר הזה... והסמיק על כך את דברי רש"י אלו, 'שהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום ניתנו', ומאחר כי זאת התורה לא תהא מוחלפת, הרי שדרך התורה תקפה אף היום באותו האופן כמימים ימימה.

והייתם לי סגולה

(שמות יט, ה)

סגולה - בלא הסבר

כתב ה'פרי צדיק' (פאן אור' א' ושד' הרבה מקומות) בשם ה'יהודי הקדוש', מהו 'והייתם לי סגולה'. דבר שפועל ללא הגיון נקרא 'סגולה', וזאת רמזה כאן התורה, שאהבת בני ישראל אצל הקב"ה אינה כפופה להגיון. על כן גם כאשר המקטרגים טוענים 'מה נשתנו אלו מאלו' (נעלה ט"ו) אומר להם הקב"ה יתכן שהצדק אתכם, אבל אהבתי אליהם היא כביכול בלא טעם מובן הנראה לעין.

סגולה - כסגול

ואילו הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע אמר (סוכה ג"כ ששש"ט יתרו תרע"ג ר"ה נחמה) 'שהודי הוא כמו ניקוד 'סגול', אשר איך שלא נסובב את זה תישאר הצורה כסגול. כך היהודי יישאר תמיד יהודי בכל מצב. ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא (ע"י סנהדרין מז), ולעולם נפשו מסוגלת לשוב ולהיות ברום המעלה.

פרנס חודש סיון

נתם על ידי ידיוני הנכבדים, סתמכין דאורייתא ואינהו גופיהו הוו צורכי סרבנן

ה"ה משפחת אברמצי'ק ה"י

מעמודי התווך ומנציבי הכסות והתוספות

אשר נדבה להם אותם לעמוד לייסוד המפעל הנדון הזה, בהכרת הטוב לכבוד מורנו רבי שלום'א ובהוקרה על כל השיעורים המיון בסדרן בכל מקצועות התורה וכו' הפצה התורה והחסידות תעמוד להם לראות ביהר ויחללה בכל מעשי ידיהם, שפע רב יסוד, אדישע נוח' מכל יוצ'ה, בבריות נוסף ונורא מעליה, ואף טוב וחסד ירדוהם כל הימים

בברונקס, בשם אביו רבי חיים נחמן יהודה] על פי המסופר (ע"י אמרי לויקס לרא"ה אטיעאל מלך המסכתא לוח ה' דף ו' כסף נבחר לרג' סליברסטון. ח"ג דרש"ב עמ"י) על אותו חסיד שראה את ביתו עולה בלהבות ואין לאל ידו להציל מאומה, החל רוקד ושר שלא עשני גוי. חששו שכניו שנשתבשה עליו דעתו מרוב צער על כך שכל רכשו עלה בלהבות. אך הוא אמר להם שוו בנפשכם אילו הייתי נכרי מה היה מצבי עתה, לא היה נשאר לי כלום בעולם, כי כל רכושי עלה בלהבות אבל עכשיו שיהודי אנכי הרי לא איבדתי מאומה שהרי אלוףי קיים. רק מעט מטלטלין עלו באש. אבל העיקר נמצא. כמו כן משה רבינו בשמעו 'אנכי ה' אלוףיך', שמח

ואמר 'ברוך שלא עשני גוי'. כי ה' אלוףינו אלוףים חיים הוא, ואין לו תפיסה בדבר גשמי בר כילו.

ובינים הנפגרים פהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם (במדבר כה, ב)

שבועות שלפי מניינם

מהו 'בשבועותיכם'.

אומר 'האור החיים' הקדוש שבא לאפוקי מחשבון הצדוקים שאומרים שיום הביכורים הוא ביום ראשון בשבוע (מנחות סה). לכך אמר קרא שחג הביכורים אינו

לפי שבועות סתם, שהם שבועות של עולם, אלא לפי השבועות שלכם, שאתם מונים החל ממחרת יום טוב של פסח שנקרא שבת.

כל אחד וה'שבועות' שלו

בשם 'החיד"א' אמרו, כי ההשפעות של קבלת התורה יורדות כפי ההכנה של כל אחד ואחד. זהו 'בשבועותיכם' שהחג משתנה מאדם לאדם בהתאם להכנתו.

וכדאיתא ב'שפת אמת' זצ"ל (פי שטותי תרס"א ד"ה המנהג תרמ"ג ד"ה וכו') שכפי הכנת האדם, כך זוכה להתחדשות בחג השבועות, ולקבל חלק מיוחד בתורה.

כל הטענות, וכאיש אחד בלב אחד הולכים בפנים מאירות אל החופה, כי הגיע עת מושו.

כמו כן היה בשעת קבלת התורה. הקב"ה חשק בישראל, שהם 'כלה קרואה בנעימה'. על כן מיהר וזירז את המעמד הגדול הזה, ללא שום עיכוב כלל וכלל, גם אם עדיין לא היו בשלמות הנדרשת והראויה. וכל זה מחמת האהבה הגדולה, כי כבר הגיע הזמן המיועד לשמחת שמים וארץ בקבלת תורה מסיני, וכביכול לא רצו משמים להתאפק ולעכב אפילו לשעה קלה, שכן כל הבריאה מייחלת ומשתוקקת ליום 'הששי', למעמד קדוש ונורא זה.

זהו ענין אריכות הלשונות בפסוקי 'ההקדמה' לקבלת התורה - 'ואשאת אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי וגו' והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ' - להודיע לבני ישראל, כי אם אמנם מצד הדין יש עוד מקום להכנה נוספת עד לקבלת התורה, אבל מרוב אהבה ותשוקה לביאת חשוק אל חושק, תקבלו את התורה מכל מקום ובכל מצב.

והוסיף שם לדידן, כי אם אמנם השתדלנו בכל ימי הספירה להכין את עצמנו כראוי למתן תורה, אבל הנה כבר הגענו ממש ליום הנחשק, ואין לנו יותר לדחות את המועד שכבר הגיע ובא לפתחנו. וכמליצת הלשון 'מהר אהבה, כי בא מועד' (פיוט יד"ד נפש) - כבר בא מועד מתן תורה, ועל כן בא נא אלינו מרוב אהבה, אף על פי שלא שלמו הכנותינו כראוי. ועל זאת יתפלל כל חסיד אליך, כי כשם ש'חמלה גדולה ויתרה חמלת' על אבותינו 'ותלמדם חוקי חיים לעשות רצונך' גם כאשר לא היו מוכנים וראויים בשלימות לכך, 'כן תחננו ותלמדנו' - להשפיע לנו דעת, הבנה ואורחות חיים, גם אם על פי מעשינו איננו ראויים וכדאיים, מרוב אהבתך אלינו - בניך.

נתנית התורה גם לשאינם ראויים

על פי דבריו המאירים, יתכן להוסיף רמז נפלא בפסוק 'ביום הזה באו מדבר סיני, ודקדקו חז"ל (שם סו) 'לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, ומתו ביום הזה, ודרשו מכאן שיהיו דברי תורה חדשים כאילו נתנו ביום הזה. ולענייננו יאמר, לדרוש בדרך רמז 'הזה' 'הזה' לגזירה שוה. ביום 'הזה' שבאו מדבר סיני, היו בני ישראל באותה בחינה שהיו בעת צאתם ממצרים, דכתיב ביה (שמות י"ח) 'כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמתם את היום הזה לדורותיכם כח עולם'. ולומר שחמלת הקב"ה על עמו ישראל נתגלתה בשוה בצאתם ממצרים ושבאל אל מדבר סיני, שבשתי אלו הפעמים קלקלה האהבה את השורה והשפיע להם הקב"ה טללי טהרה ופתח בפניהם שערי קדושה שלא על פי מעשיהם.

ולמוד זה נוסך כח והתחדשות בכל יום ויום, מאז ועד הלום, כאילו היום נתנו - שגם בימינו אלה, שאנחנו רחוקים כל כך מלהיות ראויים לקבלת התורה, אבל חמלת ה' עודנה קיימת, ובגינה נותן לנו הקב"ה את התורה בכל יום, שלא על פי מעשינו.

גם ללא זכויות, מאהבה

אם בדרך זו נלך, נבין מקראי קודש האמורים בפרשת הגילוי שבסנה. ששאל משה רבינו להקב"ה (שמות א' יא) 'מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים', ופירש רש"י 'מה זכו ישראל שתעשה להם נס ואוציאם ממצרים'. ועל זה השיבו הקב"ה למשה 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה'. ופירש רש"י 'וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאתו זו - שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף שלשה חדשים שיצאו ממצרים'. ולדברינו יומתק מאוד, שכיון ששאל משה 'מה זכו ישראל שתעשה להם נס', לימד הקב"ה את משה רבינו את דרכי ההנהגה העליונה, שברחמי הגדולים על ישראל, הוא משפיע עליהם מידו הטובה, הרחבה והמלאה, גם אם אין בהם זכות ועדיין אינם ראויים. ולכן יגאלו ממצרים גם אם הם 'ערום ועריה' בלא זכויות כלל, באהבת אב לבניו - אהבה שאינה תלויה בדבר. והמתיק לו סודו: גם כעת תגאלם בלי שהם ראויים, וכשם שיהיה כעת 'בהוציאך את העם ממצרים' טרם היו בשלמות, כמו כן יהיה בהמשך, בסיני, שגם שם 'תעבדון את האלוקים על ההר הזה' - אף על פי שלא יושלמו את הכנתם לכך כראוי וכיאות.

ומכאן לימוד גדול לכל אחד באשר הוא: לעולם אל יאמר אדם אני יכול לקבל עול תורה ואיני ראוי לעבוד

את ה', כי לא זו הדרך, אלא, מחמת גודל האהבה הגדולה מאת הקב"ה לישראל, תמיד עבודת ישראל מרוצה לפניו.

'אי לאו האי יומא'

מה נפלא לפי זה, להבין דברי האמורא הקדוש רב יוסף (פסחים סה), שהיה מצוה לאנשי ביתו להכין לו לסעודת חג השבועות 'עגלאת תלתא' - שלישי לבטן שהוא מובחר ביותר, ונימוקו עמו 'אי לאו האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא'. ופירש רש"י 'אי לאו האי יומא - שלמדת תורה ונתרוממות, הרי אנשים הרבה בשוק ששמים יוסף, ומה בני לבנים'. והתמיהה ידועה, הלא רב יוסף ענוותן ושפל ברך היה, וכפי שהעיד על עצמו 'לא תתני ענוה דאיכא אנא' (סוטה מט: ועי' מ"ק כח: גרסות סד: וכו' י"ד). והיאך בא כאן לפאר ולרומם מדרגתו. וכמה תירוצים נאמרו בזה, במפרשים ובספרי דרוש וחסידות (פי נאזר סיני ע"י מאיר וסמך: נח עין, תפארת שלמה, ושרי רבים).

ברם, על פי האמור, מאיר מאמרו של רב יוסף באור יקרות. דאדרבה, מחמת גודל הענוה אמר כן, ששמח כל כך שנתן לנו הקב"ה תורת אמת, אפילו שלא היינו כדאיים, ועל זה אמר, ראו נא והביטו עלי, גם אם אני ראוי כלל ואין בי מדרגות, עד כדי כך שאי לאו האי יומא הייתי כאחד הריקים שבשוק, עם כל זאת, יום זה הוא הגורם לכך שלמדתי תורה ונתרוממתי, הגם שמצבי שפל כל כך.

ומכאן דרך חיים לכל אחד ואחד, שגם אם סבור הוא שאינו ראוי וכדאי, אם יחפוץ בתורה ללומדה ולקיימה, בוודאי יזכה לקבל את אור התורה ולהתרומם משאר 'יוסף' שבשוק.

רחמנא ליבא בעי

אבל, עוד משל בזה ה'בית אברהם', בחלק המוסר שבדבר. כי הנה יום זה של קבלת התורה הוא ממש כיום גישואין בין קוב"ה לישראל, וכפי שדרשו חז"ל (תענית פ"ג ע"ג ע"ג ס"ג) 'ביום חתונתו - זה מתן תורה'. והנה מנהג העולם, שהמחותנים מתחלקים ביניהם בהוצאות השמחה, וגם אם יש מחותן אחד עשיר ולעומתו השני אינו משופע בממון, בכל זאת העשיר דורש מהשני שישתתף אף הוא בהוצאות לפי השגתו ולפי מדרגתו, ואין דעתו מתקררת עד שרואה שנתן דבר מה לפום דרגא דיילה. כי חפץ הוא לראות שהצד השני לכל הפחות יראה רצונו וחפצו להשקיע בהוצאות הגישואין, אילו רק היה עולה בידו.

והנמשל לענייננו - הוראה למעשה. שאמר הקב"ה למשה לפני קבלת התורה, 'אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים', כלומר, אכן אני עשיתי ואתם אין בכוחכם לעשות דברים אלה ולצאת מבית עבדים. אבל, אני שואל מכם: לכל הפחות מה שיש בכוחכם לעשות, עשו. 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמתם את בריתי - רצוני שתעשו כפי יכולתכם וכוחכם, להתאמץ לשמוע בקולי ולשמור את ברית ה', להתרחק מהרע ולהתקרב לטוב. ואתה בן אדם כל אשר בכוחך - עשה, וכל אשר תמצא ידך לעשות בכוחותיך הדלים, הרי זה נחת רוח לפני הבורא יתברך שמו.

והקב"ה - ליבא בעי (פסחים ק"ז). וכלשון הזהרה הקדוש (מקראי קודש) 'זכאה מאן דעביד ליה דירה נאה בליביה ובאיבריין דיילה', והיינו, לעורר בקרבנו רצון ותשוקה ודבקות לעבוד את השם יתברך, ולהבעיר בקרבנו אש אהבה רבה. ומה שהאדם מגלה ומשתוקק בכל לבו - חשוב ויקר בעיני הקב"ה עד לאמור.

זה הוא אפוא הביאור בהוראת הקב"ה למשה לומר לישראל 'לא פחות ולא יותר'. כלומר שיאמר להם גם כן תיבות אלו 'לא פחות ולא יותר'. והיינו שאכן הולכים אנחנו לקראת אלוףינו לקבל תורה, אבל קודם לכן יש לנו לדעת יסוד איתן: לא יותר - אין הקב"ה דורש מבריתיו יותר ממה שהם מסוגלים. אבל מאידך, גם לא פחות - עדיין רוצה הקב"ה מקריצי חומר את המעט שהם יכולים לתת, שיעוררו ויגלו בקרבם את הרצון, שהוא מפתח לכל המעשים טובים הבאים מכח זה.

מי יתן ואכן נזכה לקבל את התורה הקדושה ברוח חדשה, בעוז ובתעצומות, ויחד עמה נזכה כולנו לכל הברכות ולכל הטובות שבעולם הכלולות בה, וכל המומים וחילאי הגוף והנפש יתרפאו. ונזכה כבר לגאולה השלמה - 'ביום חתונתו זה מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו', אכ"ר.

(משכנז מתוך שיחת ליל י"ט שטותי תשס"ה)

ברכת מזל טבא וגדיא נאה

לידיתו הרה"ח ר' פינחס מנחם טאומן שליט"א, מחבר"י צוות הנהלת מכון 'אור חדש' אשר מלווה את כל מלאכת המכון ומערכת הגיליון, במסירות וברוב כשרון לרגל הולדת בנו שיחי' בשנת תש"צ

יזכו חוריו לגדול ולחופה ולמעש"ט, מתוך רוב שפע וברכה, רוב שמחות ונחת עד בלי די מאחלים: ישראל מוזסון וצוות העורכים של מכון 'אור חדש'

ניצוץ אחד

פרשת נשא

נִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן גַּם
הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם (במדבר ד, כב)

גם במשא קל בן שלושים לכה
גם הם מאי אתא לאשמעינן.

במאר ה'חתם סופר' זצ"ל בשם רבו הפנים יפות' זצ"ל, כי מה שנמנו הלויים רק מבן שלושים שנה ועד בן חמשים שנה, זה מפני שבשנים אלו האדם מגיע לשיא כוחו. ובשלמא בני קהת שהיה מוטל עליהם לשאת משאות בכתף, מובן שרק מבן שלושים ועד בן חמשים מתאימים לכך. אולם בני גרשון שנשאו בעגלות, היה מקום לחשוב שניתן למנות לכך גם צעירים מבן שלושים שעדיין לא הגיעו לשיא כוחם, או אף זקנים יותר מבן חמשים שכבר נחלשו במקצת, אבל עדיין כוחם במותנם לשאת בעגלות. לכן הזהירה תורה כי 'גם הם' דינם שווה לפקוד אותם רק מבן שלושים ורק עד בן חמשים.

אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לִפְנֵי לֹ' יִהְיֶה (במדבר ה, ט)

אלו הצטורים, שנאמר בהם צדיק צדיק' א-להיך (שמות כג, יט). ואיני יודע מה יעשה בהם, תלמוד לומר לכה לך לו יסיה, זא הכחז ולמד על הניכורים שיהיו יתמים לכהן

דבר בעתו

רמז נאה יש בזה, שכן קבעו לקרוא פרשת נשא אחר חג השבועות (פי חס' מנלה לא: ד' קללת, טור לא"ח כחא). ונמצא דבר בעתו מה טוב, שאחר חג השבועות זמן הבאת הביכורים (פיטריס 16), בא הכתוב ולימד מה יעשה האדם בביכורים שהביא, שיתנם לכהן.

וּבָאוּ הַמִּים הַמֵּאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמַעֲיָן לְצִבּוֹת
בְּמָן וְלִנְפֹל יָרֹךְ (במדבר ה, כב)

לכבוד בן ולפיל ירך - צטט וירכו של צונל

הנפש החוטאת היא תמות

בא רש"י לפרש בזה מפני מה אמר 'לצבות בטן ולנפיל ירך' בסתם, ולא אמר 'לצבות בטן ולנפיל ירכך'. שהרי פתח בלשון נוכחת: 'במעיד', והיה לו להמשיך כן, וכמו שאמר בפסוק הקודם 'את ירכך נופלת ואת בטןך צבה'. אלא ללמד בא על של בועל, וכדאמרין בגמרא (סוטה כח).

אכן המגיד מואלוץ זצ"ל [בן דורם של המגיד ממעריטש והמגיד מזולטשוב] (מרי זכ. כח) מצא בזה רמז לאותו המעשה של שתי אחיות דומות זו לזו, ששלחה הסוטה את אחותה לשתות את המים המרים, ולא העיל לה ומתה החוטאת עצמה (פי בלר ט. ט. תחומא נא: ו' רש"י לעיל פס' יא). לכך אמר 'לצבות בטן ולנפיל ירך', דלא דווקא של זו שבאה לפני הכהן, אלא של הסוטה, בכל מקום שהיא.

וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פְּתָאם
וְיִמָּא רֹאשׁ נָזֹר (במדבר ו, ט)

מיתה בלא הכנה

כתב בספר 'נטעי נאמנים' [לרבי נטעי יעקב בערגער, מו"צ באדווארי ומתלמידי הייטב לב' מסאטמר' זצ"ל], הלא כל אדם

ברכת מזל טבא וגדיא נאה

לידינו הנכבד הר"ח ר' ישראל קאהן שליט"א, מתומכי מכון 'אור חדש' לרגל נישואי בתו תח"י בשעטמ"צ
עב"ג החתן המופלג אליעזר יחזקאל אליהו, בן הר"ח ר' שמואל ראטה שליט"א יזכו לדורות ישרים טובים, ברוך נתן, שפ' והצלחה, בביתו טבא ונחורא טעילא, ואך טוב וחסד יודעם כל הימים בהוקרה ובהערכה: ישראל מוזסון ופינחס בורנשטיין, בשם מכון 'אור חדש'

צריך שיזכיר לעצמו כפעם בפעם את יום המיתה, כדי שישבו בתשובה שלמה (פי ברסות ה: שנת קנ"ג). כי עליו לחוש שהעולם עראי ואין חיים לעולם. אדם כזה, הנערך כל ימיו לקראת מיתתו, יהיו מעשיו זכים ומבוררים. אך איש אשר 'ימות מת עליו בפתע פתאום', בחושבו כי יחיה כאן לנצח, ולכך אינו מכין צידה לאחריתו, 'וטמא'. הרי טמא הוא, כי לא טיהר כלל מעשיו.

יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלָיֶךָ (במדבר ו, כו)

נענוע של נשא ועקב

הביאו חז"ל (ברסות כ'), 'אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד' (דברים י, י), והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב: 'ישא ה' פניו אליך'. אמר להם: וכי לא ישא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה (ספ' ט' א) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוהיך', והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה'. נמצא שהפסוק כאן בפרשת נשא מוקשה מפרשת עקב, ואין לתרץ את הפסוק בפרשת נשא אלא על פי פסוק אחר בפרשת עקב. וכך בעירוב פרשיות נמצא ביאור הדברים. הביא על כך בספר 'נפלאות חדשות', מה שסיפר רבי ישמעאל בן אלישע (ברסות י:): 'פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי וכו' שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי: ישמעאל בני, ברכני. אמרתי לו: יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין. ונענע לי בראשו. וקשה כיצד הוא מברך 'ותיכנס להם לפנים משורת הדין', והרי 'לא ישא פנים'. אלא שלכן סיים שם ו'נענע' לי בראשו. היינו ראשי תיבות 'נשא עקב נשא עקב'. דבהכי מתורץ שפיר.

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי הִקְרִיב נִתְנָאֵל בֶּן צִוְּעָר נְשִׂיא
יִשְׁשָׁכָר. הִקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ קֶעֶרֶת בְּסֶף אַחַת (במדבר ז, יח-ט)

ומהו הקריב הקרב שני פעמים, שצטל שני דברים וזה להקריב שני לשצטים אחת שהיו יודעים צתורה, שנאמר 'ומנני יששכר יודעי צינה לעמים, ואחת שהם נמנו עלה לנשיאם להמנע קרצתם הללו. וציקודו של זו משה דערשן מלאכי אמר רבי פנחס בן יאיר, נמנלן בן צוער השיאן עלה זו

קרבן כפול

אך עדיין יש להבין איך מתורץ מה שכתוב פעמיים 'הקריב'. ופירש ה'כתב סופר', שכן לפי שיטה זו היה לו לנתנאל בן צוער חלק בכל קרבן שהקריב כל נשיא ונשיא, כיון שהיתה זו הצעתו. כך שכל יום גם הוא הקריב את קרבן חבירו, מה שאין כן היום 'הקריב את קרבנו' בלבד.

כאילו הקריב

עוד איתא לבאר (אפסי יסודע) על פי מה שאמרו חז"ל (מנחות ק) שהעוסק בתורה נחשב לו כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, וילפינן לה ממקרא שכתוב (מלאכי א, יא) 'ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי', אלו תלמידי חכמים שלומדים תורה בכל מקום. לכן יששכר שהיה לו עול תורה נכתב עליו שהקריב כאן, תוספת על מה שהקריב כל יום בהיותו עוסק בתורה.

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

ברכת מזל טבא לידינו הנכבד איש רב פעלים לתורה ולתעודה, הגומל חסדים טובים לעמו ישראל הר"ח ר' ברוך משה פינקסבוץ שליט"א מנאמני מורנו הרב שליט"א וסמיט"ד בית מדרשו 'ארי שבחבורה' אשר זכה במצות 'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת' ועתה הגיע לשמוח בשמחת הכנסת ספר תורה לעת יום נתון תורתנו ועודוהו 'ויברכהו בכל תבירה האמורה, לתוכן דאורייתא ומחזיקי עוסקים באהבה ובסיוע לזכות לחיים ונעשו וכו' והתפארה, לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה בבירה ובחוקרה: חבירי, לומדי ומתפללי ביהמ"ד 'ארי שבחבורה'

• זמני השיעורים והדרשות בימות החול ובשבתות בביהמ"ד 'ארי שבחבורה', ארגמן 4 ירושלים •

מנחה ש"ק: בזמן הדח"נ

דעוא דרעיון בהשתתפות מורנו הרב שליט"א
בשיחת כיבושין ורעותא דלבא

מנחה עד ש"ס: 10 דק' לאחר זמן הדח"נ

בין קבלת שבת לתפילת ערבית
דרשה מענייני הפרשה ודברי התעוררות

6:15 - שיעור בתלמוד ירושלמי,
6:35 - שיעור דף הוזמו בבלי, לאחסי"ב תפילת שהרית,
אחר תפילת שהרית שיעור בחושש דש"י

יום הטישי בשעה 21:15 שיעור בספח"ק שפת אמת

נציבי מכון 'אור חדש'

אשר נשא לבם אותם להיות עמודי התווך
ופטרנוהו הסכון בהפצת טעינות התורה והחסידות

אלה יעמדו על הברכה

הרב שלמה חנוך אברמצי'ק ומשפחתו שיחיו
פלעטש - ניו יורק

הרב נפתלי צבי אברמצי'ק ומשפחתו שיחיו
ליקוד - ניו גרזי

הרב אליעזר דוד איצקוביץ ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב שלמה יוסף בידרמן ומשפחתו שיחיו
מנסי - ניו יורק

הרב ירמיה בראך ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב חיים אברהם בראך ומשפחתו שיחיו
ליקוד - ניו גרזי

משפחת בריך הנכבדה שיחיו
ירושלים - ישראל

הרב ישראל שמעון בריקמן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב יהודה לייב אברהם גוטמן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב יוסף ברוך גליקסמן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב אברהם יעקב גרינשטיין ומשפחתו שיחיו
פלעטש - ניו יורק

הרב ידידיה גרינשטיין ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב שלמה הלר ומשפחתו שיחיו
ליקוד - ניו גרזי

הרב שאול וואססערטהייל ומשפחתו שיחיו
סומס ריב - ניו גרזי

לע"נ הר"ח ר' מאיר בן הר"ח ר' שמחה יצחק ואיצק ד'ל
נלכ"ע ג' בסיון תשפ"א

הרב מנדל טייטלבוים ומשפחתו שיחיו
לונדון - אנגליה

הרב חיים בער יוסטמן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב אהרן לב ומשפחתו שיחיו
ירושלים - ישראל

הרב יעקב יוסף לב ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

לע"נ הר"ח ר' אפרים מנחם בן הר"ח ר' אברהם יצחק לנדא ד'ל
נלכ"ע כ"ו בסיון תש"פ

הרב יעקב זעליג לנדא ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב חיים דוד מונדרוביץ ומשפחתו שיחיו
ליקוד - ניו גרזי

הרב דוד מרגליות ומשפחתו שיחיו
לונדון - אנגליה

הרב יעקב מאיר פיגא ומשפחתו שיחיו
ליקוד - ניו גרזי

הרב שלמה פעדער ומשפחתו שיחיו
וויליאמסבורג - ניו יורק

הרב מרדכי צבי קאהן ומשפחתו שיחיו
לונדון - אנגליה

הרב מרדכי יהודה הלוי קליין ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב אברהם משה קראוס ומשפחתו שיחיו
לונדון - אנגליה

הרב יעקב קריימן ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

הרב יוסף שטרייכר ומשפחתו שיחיו
ברוקלין - ניו יורק

משפחת שקאפ הנכבדה שיחיו
שקנו - איטליי

הרב מאיר שרייבער ומשפחתו שיחיו
ציריך - שווייץ